

KUTSESTANDARD

Meister-viipekeeletõlk, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Meister-viipekeeletõlk, tase 7	7

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Viipekeeletõlgi töö on keele ja kultuuri vahendamine, kusjuures üheks töökeeleks on viipekeel ja üheks kultuuriks on kurtide kultuur. Viipekeeletõlk tagab mitmekeelses olukorras osalejatele keelelise võrdsuse ja toimiva kommunikatsiooni, kasutades selleks kliendile sobivat suhtlemissüsteemi. Viipekeeletõlk järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eetika nõudeid (lisa nr 2).

Meister-viipekeeletõlgi töö põhisisuks tõlkimine ühest viipekeelest (visuaal-motoorsest keelest) teise viipekeelde või suulisse (auditiiv-verbaalsesse) keelde ja vastupidi.

Meister-viipekeeletõlgi keelekombinatsioon koosneb vähemalt kolmest aktiivsest töökeelest ja ühest passiivsest töökeelest. Töötab iseseisvalt, juhendab viipekeeletõlgi eriala omandajat erialapraktikal, viipekeeletõlgi kutse taotlejat ja kutselisi viipekeeletõlke, korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd teeb kutsealast arendustööd ja koolitab viipekeeletõlke.

A.2 Tööosad

A.2.1 Tõlketöö korraldamine

1. Tellimuste vastuvõtmine.
2. Tööaja planeerimine.
3. Dokumentatsiooni vormistamine.

A.2.2 Tõlkimiseks valmistumine

1. Sisuline ettevalmistus.
2. Logistilis-tehniline ettevalmistus.

A.2.3 Tõlkimine

1. Lähteteksti tajumine, mõistmine ja analüüsimine.
2. Lähteteksti tõlkimine sihtkeelde.

A.2.4 Arendustöö

1. Enesearendamine.
2. Kutse arendamine.

A.2.5 Juhendamine

1. Juhendatava suunav toetamine.
2. Erialaoskuste jälgimine, arendamine ja süvendamine.
3. Juhendatava tõlketöö vaatlemine, analüüsimine ja tagasiside andmine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Kutse eeldab valmisolekut töötada kliendile sobival ajal, kohas ja tingimustes.

A.4 Töövahendid
Mikrofon, tõlketehnika, valged kindad ja tõlkesituatsioonile kohane riietus.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Meister-viipekeeletõlgil, kelle töökeelteks on ainult viipekeeled, peab olema normaalne nägemine ja defektideta käed, teiste töökeelte puhul ka normaalne kuulmine ja kõne ning selge diktsioon. Meister-viipekeeletõlgilt eeldatakse empaatia-, kontsentratsiooni-, kohanemis-, analüüsi-, üldistamis- ja otsustusvõimet, loomingulisust, pingetaluvust, emotsionaalset stabiilsust ja head meeskonnatöö- ning suhtlemisoskust.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Meister-viipekeeletõlgi kutse eeldab kõrgharidust ja viipekeeletõlgi erialast ettevalmistust. Viipekeeletõlgiks saab õppida kutse- või kõrgkoolis ning eriala kursustel.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Viipekeeletõlk.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.5 ja läbiva kompetentsi B.2.6 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Tõlketöö korraldamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. võtab vastu tõlketellimuse ja selgitab välja selle täitmiseks kogu vajaliku eelinformatsiooni; 2. hindab eelinformatsiooni põhjal, kas tõlketellimust on võimalik täitmiseks vastu võtta; 3. lepib kliendiga kokku tõlketellimuse täitmise tingimustes ja hinnas; 4. hindab oma vaba aja olemasolu ning tõlketellimuse ettevalmistamiseks ja täitmiseks kuluvat aega; 5. otsustab tõlketellimuse vastuvõtmise ja planeerib selle täitmiseks vajaliku edasise tegevuse; 6. planeerib ja koordineerib tõlkemeeskonna tööd; 7. viib läbi koolitusi, nõustamist jmt arendustegevust viipekeeletõlkide kutsepädevuse tõstmiseks; 8. vormistab tellimuse selle täitmise ja aruandlusega seonduvad dokumendid; 9. koostab tõlketellimuse ja aruandlusega seotud dokumendivormid ja lepingud.	
B.2.2 Tõlkimiseks valmistumine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. kogub taustinformatsiooni ürituse, sellel osalejate ja korraldajate kohta, arvestades tõlkesituatsiooni eesmärki; 2. töötab läbi tõlkimiseks vajaliku temaatilise materjali, teemaga seotud sõnavara ja viipevara, et tagada tõlke kvaliteet; 3. tutvub võimalusel ruumiga ja valib õige asukoha tõlkimiseks, arvestades tõlgi jaoks optimaalseid ergonoomilisi tõlketöö tingimusi; 4. tutvustab end klientidele ja lepib kokku koostööpõhimõtetes, arvestades kliendi vajadusi; 5. tagab tõlketööks vajalikud töövahendid ja informeerib sellest tellijat.	
B.2.3 Tõlkimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. kuulab või vaatab ja analüüsib lähteteksti, pöörates tähelepanu selles sisalduvale informatsioonile ja sõnumile, esineja suhtumisele, stiilile ja registrile; 2. tõlgib sünkroon- ja/või järeltõlkes viisil täpselt ja arusaadavalt, vahendades lähteteksti stiili ja registrit ning arvestades sihtgruppi;	

3. järgib sihtkeele struktuuri ja reegleid ning tõlgib kuuldavalt ja/või nähtavalt ning ladusalt; 4. tõlgib suulises, kirjalikus, taktiilses ja viibeldud vormis kõikides tõlkevaldkondades ja kohtutõlkesituatsioonis kõrgtasemel; 5. osutab tõlketeenust otse-, kaug-, individuaal-, grupi-, meedia-, relee-, konverentsitõlke viisil.	
B.2.4 Arendustöö	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. koostab plaani oma kutseoskuste ja teadmiste täiendamiseks, küsides selleks tagasisidet oma tõlketöö kohta, kontrollides ja analüüsid oma tõlketööd ning õppides kolleegidelt; 2. tõstab tõlketöö tulemuslikkust ja arendab viipekeeletõlgi kutset, tehes parendusettepanekuid valdkonna asjatundjatele ning osaledes eriala arendamisega seotud organisatsioonide ja komisjonide töös; 3. teeb kutsealast teavitustööd, informeerides avalikkust viipekeeletõlgi kutse olemusest ning koostades reklaam- ja õppematerjale viipekeeletõlgi töö tutvustamiseks.	
B.2.5 Juhendamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. aitab juhendataval õppida tundma konkreetset tõlketeenust osutavat asutust ning selle põhimõtteid ja töökorraldust; 2. toetab juhendatavat arengueesmärkide seadmisel, suunates isikliku eeskujuga juhendatava käitumist ja kujundades suhtumist ning hoiakuid viipekeeletõlgi töösse; 3. selgitab välja juhendatava valmisoleku viipekeeletõlgi tööks, jälgides ja analüüsid juhendatava tööd ja arengut viipekeeletõlginäid; 4. toetab ja julgustab juhendatavat psühholoogiliselt tõlgitöös, aidates teadvustada viipekeeletõlgi rollikäitumist ja tegevusoskusi ning toetades juhendatava iseseisvust, püüdlikkust ja aktiivsust; 5. annab juhendatavale regulaarselt ja asjakohast sisulist ja meetodilist nõu, jälgides juhendatava tõlketöö oskusi ja teadmisi praktilise tegevuse kaudu; 6. toetab juhendatavat kutsealase arengukava koostamisel, lähtudes juhendatava tugevatest ja nõrkadest külgedest; 7. vaatleb ja analüüsib juhendatava tõlkimist, tuues esile selle tugevusi ja nõrkusi ja andes asjakohast tagasisidet juhendatava käitumise ja tõlkimise kohta; 8. aitab juhendataval analüüsida oma tõlketöö tugevust ja nõrkust, suunates juhendatavat leidma erinevaid lahendusi; 9. aitab tõsta juhendatava tõlke kvaliteeti, õpetades kasulikke töövõtteid, andes soovitusi tõlketööga paremaks toimetulekuks ning aidates leida tõlkimisele uusi lähenemisviise.	
Teadmised: 1. kurtuse olemus ja käsitlus ning kuulmisvõime puudumise mõju isiksuse arengule; 2. kuulmisabivahendid; 3. kurtide kogukond, ajalugu, kultuur, folkloor; 4. kurtide haridus- ja keelepoliitika; 5. kultuuride eripära; 6. üldkeeleteadus; 7. suhtlemispsühholoogia; 8. õiguse alused ja terminoloogia; 9. majanduse alused; 10. töökeelte teoreetilised alused; 11. tõlkimise teoreetilised alused; 12. tõlkekvaliteeti mõjutavad tegurid; 13. tõlkemeeskonna komplekteerimise ja hinnakujunduse põhimõtted; 14. eneseanalüüsi ja -täiendamise võimalused ja viisid; 15. juhendamise põhimõtted; 16. viipekeeletõlgi kutse-eetika; 17. viipekeeletõlgi kutseala kujunemine ja areng.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Meister-viipekeeletõlk, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
Tegevusnäitajad:	

1. valdab emakeelt tasemel C2, aktiivseid võõrkeeli tasemel C1, passiivseid võõrkeeli vähemalt tasemel C1 (vt lisa 3);
2. teeb tõlgi ülesannete täitmisel koostööd klientide, tõlkide ja teiste spetsialistidega;
3. korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-26042018-5.4.3/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Liivi Hollman, Tartu Ülikool Raili Loit, Tallinna Heleni Kool Regina Paabo, Eesti Viipekeeletõlkide Ühing Tiit Papp, Eesti Kurtide Liit Ulvi Saks, Viipekeeletõlkide OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	14
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	26.04.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	12.04.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2643 Tõlkijad, tõlgid ja keeleteadlased
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Sign language interpreter, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem	
Lisa 2 Viipekeeletõlgi kutse-eetika nõuded	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	